

IVAN GREGORČIČ *

SI SLIŠAL PESEM?

IVAN GREGORČIČ

SI

SLIŠAL

PESEM?

Ivan Gregorčič

SI
SLIŠAL
PESEM?

STUDIO 5
Mirna 2001

ROKOPISI SANJ

J.L. 01.

SI SLIŠAL PESEM?

Si slišal,
kako v glavi
šumi pesem,
kako prasketa
v krvi
kot fotosinteza
v solati,
kot brstenje iker,
kot razcvetanje jader
v jedrih?

Si slišal,
kako vihári
svetloba,
ko lakira mutacije?
Si slišal,
kako drhti zibka,
ko se strjuje
magma?

Kot bukov list,
ko naj kapljajo
daljave
z lastovičjih kril.

ROKOPIS SANJ

Skozi neprehodno grmičevje
in ščavje
prenikne
odsvit luči
s kril neke daljne neznane ptice.
Zarosi zlati prah
na beli sneg.
Vzbrstijo slike.
Gomazijo brez okvirja, brez oblike.
Šumi čas,
dihajo vsemirja.
Na dlani svet,
zgoščen v piki,
a brezbrežen,
kristalno jasen, poln teže,
a breztežen.
V ozadju iz temine
glas,
tih,
komaj slišen,
nežen in do bolečine bežen.

Ko se odpro veke,
skozi okno sije
nemo oko
jasnega neba.
Na njem se razblinja
bela meglica
oblaka.

BLESTIVKE

Ko je Tomaž Šalamun
molil
svoje pesmi
(kot svetloba v katedrali),
je priplaval iz stopal
na sredo duše.

V enem samem dihu
po nasipu
školjčnih blestivk.

In plivkal
v sipki mivki ambre.

Potem je izključil baterije
in šel spat v naše sanje.
Na svoj kristalno namagneteni
svilnati sneg.

KUPOVANJE PESNIŠKE ZBIRKE

Listi zadihajo
pod prsti.
(Čutim prerivanje
piščetov pod kokljo.)
Besede zažarijo,
zarojijo,
zamedijo.

Ko zaprem platnice,
ugasnem luč,
a ne ognja.

Prodajalka ne sluti,
kakšno bogastvo
odnašam za drobiž,
ki so ga žulili
že nešteti prsti.

Ne vidi,
kako žarijo
prižgani zlatniki
za mojim čelom.

Ne opazi
velike praznine,
ki zija s police
in laja za menoj,
ko smehljaje odhajam
skozi vrata
in nesem zrelo poletje
v preplašeno zimo.

LITERARNI VEČER V OKROGLI DVORANI

S slovesno zadrego ali z dostojanstveno vzvišenostjo,
z eterično lahkotnostjo ali s prazno težo pomembnosti
prikapajo pesniki v areno
in se posedejo v loku središčnega kroga.
Potem stopajo v samo središče.
Njihove besede se pokotalijo po obodu
prehojenih krogov
in presihajo brezšumno
v spiralah
naših uhljev.

S fazno zamudo
in blaženim smehljajem otroka
se primaje v dvorano
pesnik v rožicah;
pijan besed
poveša glavo
kot cvetovi polni medu.

In začne rožice saditi;
na tone rož posadi
vijugasto
kravžljasto
ven iz kroga.

S studencem saharske žeje
se spustimo zatajevani nomadi
za njim na stepe,
na prostrane savane.

Nekje na dnu
zakroži, zavre,
se pocedi,
smaragdno
zažari
naša
lastna
kri.

OKROGLA PESEM

Pesem je iz zelene
sočne trave.
Pesem je kot slastni grižljaj
lačne krave.
Ko jo prežvekujemo,
se pocedita
med in mleko.
Potem je vse
sladko in gladko.

Potem je vse
veselo okroglo.
Vse je sladoled.
Slastno ga ližemo
pomalem
in živimo v svetlih,
sveže opleskanih sobanah.

BLAGOR PESMI

Blagor pesmi,
ki ji vsevedni meroslovci
ne sesirijo
matičnega mlečka.

Blagor pesmi,
ki je ne votlí
kričavi glas odra
in ji množica
ne mendra aure.

Blagor pesmi,
ki na štiri oči
kleklja čipko
iz mavričnega fluida
na praznični prt
srca.

Da nanj
zaljubljena deklica
dihne
svojo zmeščano
skrivnost.

KAKO

Kako se otresti
svojega kroga,
svoje spirale,
svoje bube.

Kako izleteti
iz nje
kot metulj.

Kako
strmoglaviti
v višine.

DEČEK NA ROBU NOČI

Na robu noči,
na jasi,
ki so jo skrčile sanje,
slepi deček stoji.
Stoji, stoji,
v rokah drži črne domine sanj.
V glavi se mu vrti svet,
po žilah mu kroži
svetla kri zgodbe,
ki v jutro drži.
Zgubljeno preklada
črne domine sanj z zvezdami.
Nikoli jih ne sestavi v nebo,
ki se dani.
Nikoli,
ujet v kroge sanj
na jasi noči,
ne ugleda,
kako iz otroškega čebljanja
raste
preproga marjetic
v nov dan.

MARJETICE

Vsi
krvavimo
iz ene
in iste
rane,

odprte
v
nebo.

REKLA SI

Rekla si,
da sem tema.
Tema,
ki srka žarke.

Žametna tema,
na katero lega
sneg pesmi.

Da se sprehodiš
po njej
bosa.
Kot po žarečem pesku
Sahare.

NEGATIV

J.L. 01.

RAST

Dihaš veselje,
obdeluješ svoje kratko polje,
zazrt v rajski vrt.
Od kraja do kraja,
od kraja do raja
ti raste
smrt.

JESEN 1997

Kristininemu dedu, Silvu Mihelčiču

TRGATEV

Po zrelem diši
in po koncu.
Na brajdi izabela
črno zori
na poševnem soncu.
Mlečna svetloba
ne gleda
več domače.
Hlad stopa
na vélika
in stranska
vrata.
Tesnoba shaja
kot kvas,
ko dedova roka,
suha kot trta,
s svojega vrta
z muko
obira
svoj trpko zreli
čas.

NEGATIV

Sklonjena uvela roka -
kot vprašaj -
nad krožnikom riža.
Oči prazna jezera svetlobe,
kot v negativu.
Blizu,
a neskončno daleč
je do paradíža.

Kot vedno.

ZRCALO

Ta breg.
To osamljeno drevo.
To suho šelesteče listje v krogu.
Te gole veje, stegnjene vznak.
Te ptice v begu.
Ta vonj po snegu.
Ta Krka, ki teče
v črno morje.
Vse je stekleno.
Vse je ledeno.
Vse je v mraz potopljeno,
v razsuti čas,
v nič,
v hlapljivi zrak.
V ne-bo
preraščeno z mrtvo mreno.
Vse je steklo steklo.
Ukrivljeno mehko
le v mojem minljivem zrklu.

(DALMACIJA)

Kam po sinjino?
Kam po modrino?
Kam po bližino?
Kam po toplino?

Vse poti
so na pol poti
ostale.

Morje zapušča obale
in se seli
za pticami
na svetlejši jug.
Le vonj oljk
in rožmarina
straži
na mrtvi plaži
iz pelina.

Brez zavetja
poletja
koljem
drva
za mrzlo zimo.

IŠČEM ULICO S TVOJIM IMENOM

*Najvažnejše je,
da v ulici z mojim imenom
nikoli nikogar nič slabega ne doleti.
Izet Sarajlić*

Tvoje ime je mir.
Tvoje ime je kruh.
Tvoje ime je ornament ljubezni.

Na teh ulicah ne dočakaš kruha.
Na teh ulicah ne dokončaš otroške igre.
Na teh ulicah okamenevajo koraki
    v stopinje
        globoko pod ničlo.

Na teh ulicah je tržnica smrti.

Na teh ulicah ne najdem tvojega imena.
    Ker so slepe za kruh.
    Ker so slepe za ljubezen.

Te ulice so slepe za tvoje ime.

Moje oči so nema bela oledenela tajga
    v slepi ulici.

Iščem ulico s tvojim imenom.
Iščem ulico s tvojim imenom.

ŽIVE MEJE

Podirajo
se hrami.
V grobovih
se prižigajo oči.
Gobe rastejo
za nami.
Pogledi ugašajo
luči.

Rastejo
žive meje.

POSLUŠAM

Poslušam.

V rokah

pepel.

Sejem.

V koraku molka

odmev.

Strmim.

V očeh

krvav večer.

PIKNIK OB PRESIHAJOČEM JEZERU

V zraku migotajo
vročični pogledi.
Kot noži se
zabijajo v hrbet.
Plehnato se
odbijajo prepleskani nasmehi
in padajo
kovinsko prazni
v vodo,
ki čaka
da zadahne,
da ponikne,
da presahne.

ČISTINA

Na pragu,
v okviru vrat,
munchovska podoba
ženske.
Bela, obrobljena črno.
Pred njo
valovi
zrelo žitno klasje,
čeprav ni nikjer
nobenega vetra.

Nikjer nobenega oblaka,
nikjer nobene sence,
kamor bi se odložil,
kjer bi se odpočil.

Diham.
Diham najčistejši zrak,
diham čas.

RAŠEVINASTO PODSTREŠJE

V raševinasto podstrešje
med jecljajoče zloge
razuma
prši
iz oddaljene meglice
šumna svetloba
zvezd.

Pod gladino
zadržanega diha
nekaj neznanega
niha.

Nebo
se ironično nasmiha.

ODSOTNOST

Pogosto odhajaš.
Le enkrat odideš.

Negotova kretnja,
odložena v zrak,
kot pogled
za ptico nad dobrovo,
ki se ne vrne.

Kar je imelo barvo,
je poslej le siva senca,
ki trpi
v spominu.

Pod njo hodijo mravlje,
pod njo rastejo trave.

In pozdravljajo veter,
ki prihaja
in odhaja.

In pozdravljajo sonce,
ki vzhaja
in zahaja.

ČAS

Nisi sonce,
nisi tema,
a si v soncu
in si v temi.
Senca,
ki jo dihamo
nasmejani na jesen.
Mrzel si,
mrzel na soncu,
v vsem,
slep za vse.
Ti srce v srcu kamna,
kamen.
Breme,
ki ga nosimo
s slastjo
in ga ne
prenesemo.

RAVAN

Najprej je
ena sama slepeča luč.
Potem zrasedo
gruče gričkov
s temnimi nasadi
neugnanih čričkov.
Črički žagajo
noč in dan.
In širi se ravan
za vsa obzorja.
V zraku zadiši žeja,
zažuborijo studenci
in stečejo reke
v daljna daljna morja.
Griček se
za gričkom
počasi
sesipa
vase.
Tu in tam
zrasedo blede mlečne lise
in mesečne jase.
(Včasih se na njih
zablodela gazela
do lačnega napase.)
Za vse bolj redkimi osamelci
z dolgimi sencami
lajajo
krdela potepuških psov.

Ko se sesuje zadnji hrib,
plava v tebi
morje mrzlih rib.
Ravan je brezkončna
in sama,
z ledeno dobo oči
zaznamovana.

BO

Bo bélo bélo?
Bo bledelo bélo?
Bo težkó?
Bo okno na dnu?
Bo ogledalo?
Bo neulovljivega zajčka
popilo ali preslikalo
na nevidno steno
z dotikom molka
brezbrežnega?
Bo molk žameten, težak?
Bo zagozden z besedo,
ki je nihče ne izgovori
ne pregrizne
na vratih brez zvonkega ključa
za jutri?

Bo.

MNOŽILCI SVETLOBE

Pred nami so mnogi šli,
kresali iskre,
netili ognje,
vihteli bakle,
kurili, kurili
dneve in noči
in sami goreli
kot od strele zadeti.
Plesali so
- visoki zvoki zlatih strun -
v namnoženi svetlobi
ples nebes,
kresnice in kres.
A ptice teme
niso odgnali.
Čepela je vse večja
nad njihovimi ognjenimi čeli.
Ko je lahkotno kot baletka
zaplahunala
s pepelastimi krili
in je pustila
le še kresničko
v lini njihovih dni,
so lahko le pobožno prosili:
Več luči!
Nad volhkimi ognjišči
je že lajala
sajasta
volčja
noč.

TEŽA KAMNA

Ohlajena magma,
ohlajena bolečina
v roki zrakastega časa?
Zgoščena prapodoba bega,
v negibno kroglo
ujeta reka?
Gladka glina praizvira,
izlizana trpkost
brez spomina?

Nikdar ne boš izvedel,
kaj je kamnu kamen,
amnu amen.

LIPA ZELENELA JE

J.L. 01.

LIPA ZELENELA JE

Renatu Chiccu

Prsti so našli
stezice.
Utekočinjene besede
so hlapele s klavirja,
kot lastovke so tovorile
daljave,
brezmejne širjave
nosile v odprte domove,
iskale rime
na pozabljene spomine.

Kot lipa smo zadišali
od zdravja,
od bližine.

Kaj ti je deklica?
Nič mi ni.
Srce mi cveti,
srce mi medi
v brezčasju,
v breztežnosti.

VISOKO POLETJE

stari mami

Po drevju je bil obešen
čudovit oliven dan.
Gledal je z modrimi ogledali.
Od njih se je cedila
zrela zelena svetloba,
vsa prepojena z medom.
Jesen je škropila
mnogobarvno tišino
skozi na stežaj odprto okno,
zarezano v čelo.
Nevidni zvon je zadeval
ob stekleno kupolo neba
med srcem in soncem.
S tiho perutjo časa.

PREDNIKI

I

Kam so odšli,
kam so poniknili?
Zemlja, ki so jo orali,
zemlja, v katero so sejali,
je še tu.
Ista,
a drugačna.
Vse bolj lačna
njihove ljubezni.

II

Niso odšli.
Tu med nami so
žametno mili.
V temo so se skrili
in se igrajo z nami skrivalnice.
Mižijo in potrpežljivo
čakajo,
z ljubeznijo namaziljeni,
da nas pofočkajo
na hišnem pragu
ali na trhlih vratih hleva.

III

V zakristiji spomina
sedijo
za belo pogrnenimi nedeljami,
samimi nedeljami,
dragoceni kot žefran.
Kapelice molka
v rokah držijo
in jih
pridni po starem
krasijo z jagodami
zrelega brina,
kot božično drevo.

SREDI TE MOJE DOLINE

Sredi te moje doline,
sredi te moje doline,
polne vijugaste miline,
so bilke bolj zelene,
so zlate vse žuželke,
sredi te moje doline,
sredi te moje doline
so mehke vse stopinje
do vriskajočih vinogradov
in mrmrajočih host,
do peketajočih zorečih žit
in mirnih temnih hramov.

Sredi te moje doline,
sredi te moje doline,
neka rožnata deklica
neprestano
stopa na prstke,
prižiga regratove lučke
in spušča milne mehurčke.

TOPLINA ZIME

Koča lesena,
s slamo in snegom
pokrita.
Pod napuščem mir
poseda
in skladovnica drv.
(Svež vonj lesa
na gluhem dihu
snega.)
Z neba
ledena sinjina,
s strehe
v napušč navpično
svetilke koruze
žarijo.

Skozi mrežnico časa
zasnežijo asociacije.
(Kot po pivniku
se razleze
toplina.)
Izza poševnih,
izza navpičnih,
izza vodoravnih
skladov
priletajo sinice
zobat z dlani
koruzna zrna
sonca.

PASTIRSKA IDILA

Jutro na gmajni,
rosa na travi,
v rosi sonce.
Biseri beli
zacveteli,
ptički žgoleli
na božje svireli.
Podoba raja
sredi maja.

Krava v biserni travi
spekla hlebček
svetlorjavi.
Pastirček v njem
bose noge pogreje.

Svetlo jutro
se še glasneje
zasmeje.

PAŠA

Pasli smo krave,
pasli zijala
in sebe ...

Poslušali,
kako trava rase
sredi jase,
deklicam
na mežene
piščali igrali ...

Nebesa so rasla
sredi telesa ...

OTROŠTVO

Otroštvo je zibka
iz sanj,
kjer gnezdijo daljave,
kjer vzletajo
pesmi sanjave
in širijo vesolje,
dokler nas smrt
ne popelje do njih,
nam sladkomilo
sname zadnji dih
in nas otroštvo
in sanje in daljave
kot črna luknja
posrkajo vase
za vse večne čase.

VISOKO VELBAN DAN

ŠKOVČ

Kako
sije sonce!
Lepše le
v dedovem
Škovcu.

SONCE

Sonce!
Neslišen kres do nebes
potrkava
na beneške
nebeške
zvonce.

BRANA

Brana se igra
z žitnim zrnjem.
Ga kljunčka, ga žgečka.
Kmalu bo zaplapolala
v kodrih
vsa planjava.

KAMEN

Molk stoletij,
zgoščen v amen,
nemo diha
na samem.

DNEVI

Vsak dan
je prepleskan na sveže.
Pod beležem
žarijo
prastari
slepi mozaiki.

MURN

Kako visoko velban
dan!

Le kam beži
deček objokan
prek poljan?

KOZOLCI

Kaj sanjajo
kozolci,
naslonjeni
na molk
večera?

DEŽ

Dež
se je odpravil
na kratek
sprehod
po njivah
in travnikih.
Drevesa
ga opazujejo
z odprtimi
dežniki
in
z zadržanim
dihom.

JESEN NAD MOJO DOLINO

Jesen
meglo
spušča na griče
in nad dolino;
nihče
nikogar
s hriba na hrib
več ne dokliče.
Zvonik
tam farni
v nevidnosti
čas odšteva,
Križev pot
zaman
na Veselo Goro kaže.
Vse, kar vijuga,
zdaj miruje
in nepremično zre
v daljave,
ki jih ni.
Še veter
je odšel na tuje.
Kar je blizu,
kot da se samó
še zdi;
tako
naglušno,
na meji večnosti.

KAZALO

5	ROKOPISI SANJ
9	Si slišal pesem?
10	Rokopis sanj
11	Blestivke
12	Kupovanje pesniške zbirke
13	Literarni večer v okrogli dvorani
15	Okrogla pesem
16	Blagor pesmi
17	Kako
18	Deček na robu noči
19	Rana
20	Rekla si
21	NEGATIV
25	Rast
26	Jesen 1997
26	<i>Trgatev</i>
27	<i>Negativ</i>
28	<i>Zrcalo</i>
29	(Dalmacija)
30	Iščem ulico s tvojim imenom
31	Žive meje
32	Poslušam
33	Piknik o presihajočem jezeru
34	Čistina
35	Raševinasto podstrešje
36	Odsotnost
37	Čas
38	Ravan
40	Bo
41	Množilci svetlobe
42	Teža kamna

43	LIPA ZELENELA JE
47	Lipa zelenela je
48	Visoko poletje
49	Predniki
49	<i>I</i>
50	<i>II</i>
51	<i>III</i>
52	Sredi te moje doline
53	Toplina zime
54	Pastirska idila
55	Paša
56	Otroštvo
57	Visoko velban dan
57	<i>Škovec</i>
58	<i>Sonce</i>
59	<i>Brana</i>
60	<i>Kamen</i>
61	<i>Dnevi</i>
62	<i>Murn</i>
63	Kozolci
64	Dež
65	Jesen nad mojo dolino

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

821.163.6-1

GREGORČIČ, Ivan

Si slišal pesem? / Ivan Gregorčič ; [ilustriral Ivan Lovrenčič].
- Mirna : Studio 5, 2001

ISBN 961-6403-97-4
115578112

Ivan Gregorčič
SI SLIŠAL PESEM?

Urednik
Marko Kapus

Ilustriral
Ivan Lovrenčič

Opremila
Darinka Knapič

Izdal in založil
Studio 5 Mirna

Natisnila
Marginalija

Mirna 2001

